

Czesław Miłosz

Ki tönkretetted

Który skzywdziłeś

Ki tönkretetted az egyszerű embert,
Aztán kárából gúnyt űztél röhögve
És tartottál, lábadnál sündörögve
Jót és rosszat zagyválni sok gazembert,

Igaz, hogy talpnyalók mindig kerültek,
Tiéd volt minden bölcsesség meg érdem,
Dicsőséged hirdette aranyérem,
S ha egy napot megúsztak, már örültek,

Ne légy nyugodt. A költő, míg csak él,
Emlékezik, s lesz más, ha megöletted,
Föl lesz írva minden szavad és teted,

S jobb volna már neked, ha itt a tél,
Egy ág az erdőn, s ágon egy kötél.

Előszó

Przedmowa

Te, akit nem tudtam megmenteni,
Hallgas meg engem.
Értsd egyszerű beszédemet, mert más szégyellenék.
A szavak varázslatához nem értek, esküszöm.
Némán beszélek hozzád, mint egy fa, egy felhő.

Ami engem erőssé tett, halálos lett neked.
A korszak végét új kezdetnek hitted,
A gyűlölet ihletét szép líraiságnak,
A vak erőt tökéletes alaknak.

Íme a sekély lengyel folyók völgye, és a fehér ködbe
nyúló hatalmas híd. Íme a megtört város
És a szél sirályok rikoltásával szórja be sírodat
Míg veled beszélek.

Mi a költészet ha nem ment meg
Se nemzeteket, se embereket?
Hivatalos hazugságok cinkosa,

Részegek danája, akiknek mindjárt elvágják a torkát,
Lányszobák olvasmánya.

Hogy jó költészetet akartam, s nem sikerült,
Hogy későn értettem meg üdvözítő célját:
Megmenekülni ennyi, csak ennyi.

A sírokra szórt mák vagy köles
Odasereglő halottak – madarak etetése.
Neked teszem le itt ezt a könyvet, ki voltál,
Hogy ettől kedve ne látogass minket.

Varsó, 1945.

Campo de' Fiori

Rómában a Campo de' Fiorin
Olajbogyó, citrom kosárszám,
Az utcakő borral behintve
És virágtörmelékkal.
A tenger rózsaszín gyümölcsei
Kínálkoznak az asztalokon,
Fekete szőlőfürtök
Hullanak pihés barackra.

Itt, éppen ezen a téren
Égették meg Giordano Brunót,
A bámeszkodó sokaság gyűrűjében
Gyűjtotta meg a rózsét a bakó.
De alighogy kihunyt a láng,
Tele voltak a tavernák megint,
Olajbogyót, citromot kosárban
Hordtak fejükön az árusok.

Varsóban a körhinta mellett
Jutott eszembe a Campo de' Fiori
Egy langyos tavaszi estén,
Pattogó zeneszó mellett.
A fal mögül sortüzek ropogása
Fojtotta el a pattogó zenét,
És párocskán röppentek magasra
A makulátlan égbe.

Az égő házak felől fekete
Sárkányokat sodort néha a szél,
A körhintán ülők
Elkapdosták a szállongó pernyét.

A lányok szoknyáját lobogtatta
Az égő házak szele,
Vidáman nevetett a tömeg
E szép varsói vasárnapon.

Van, aki arra következtet ebből,
Hogy a varsói vagy a római nép
vértanú-máglyákat kerülgetve
üzletel, szórakozik, szeret.
Másnak, meglehet, az a tanulság,
Hogy mulandóak az emberi dolgok,
És máris nő a feledés,
Mikor még ki sem hunyt a tűz.

Nekem viszont a pusztulók
Magánya jutott eszembe.
Az, hogy amikor Giordano
A veszthelyre lépett,
Egyetlen egy szót sem
Talált az emberi nyelvben,
Hogy búcsút mondjon ennek
Az itt maradó emberiségnek.

Már siettek kiinni a bort,
Eladni a fehér polipokat,
Olajbogyót és citromot kosárszám
Hordtak a vidám zsvajban.
És ő messze volt már tőlük,
Szinte évszázadokra,
És csak egy pillanatig vártak,
Hogy elröppenjen a zsarátból.

A magányosan pusztulóknak,
Akiket a világ elfelejtett,
Nyelvünk, mint egy régenvolt bolygó
Nyelve, oly idegen lett.
Aztán majd mindez legenda lesz,
És évek múlva, egyszer
Egy új Campo de' Fiorin
Szólni késztet egy költőt a harag.

Varsó, 1943 karácsonya

Csordás Gábor fordításai



Czesław Miłosz

A mai Litvánia területén született, a wlnói Báthory István Egyetemen jogot tanult. Első verseskötete 1930-ban jelent meg, ekkoriban a Lengyel Rádiónál dolgozott.

A második világháború alatt a lengyel ellenállás tagja volt. Embermentő tevékenységéért az izraeli Jad Vasem Intézet a Világ Igaza címmel tüntette ki. A lengyel kommunista állam nagyköveteként 1951-ben politikai menedékjogot kért Franciaországban. 1960-ban az Egyesült Államokba érkezett, de csak 1970-ben kapta meg az állampolgárságot. 1961 és 1978 között a Berkeley Egyetemen a szláv nyelvek és irodalom tanára volt.